

#12

FAJÓ János

FAJÓ JÁNOS (1937-2018)

Napraforgó (*Párizsi sorozat*) † Sunflower (*Paris series*), 1966-1967

Hátoldalon: Kompozíció (*Cím nélkül*) † On the reverse: Composition (*Untitled*), 2006

Olaj, vászon † Oil on canvas, 90,5x90,5 cm

Jelezve vakrámán † Signed on the stretcher: Fajó 1967. Napraforgó o.v. 90x90 cm

Kezdő ár † Starting price: 1 600 000 Ft / 4 776 EUR

Becsérték: 3 000 000 – 4 000 000 Ft

Estimated value: 8 955 – 11 940 EUR

A legtöbb róla szóló írás megemlíti Fajó konokságát, amely nem pusztán jellemére, hanem művészetére is utal, ahogy – Kassák nyomán haladva – rendíthetetlenül festi a geometrikus motívumokat („geometrikus ortodoxiát”), akkor is, amikor előtérben, akkor is, amikor háttérben van ez az ideál.¹ Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint ő maga, amikor „képes” ráfesteni a negyven évvel korábbi vásznának hátoldalára.

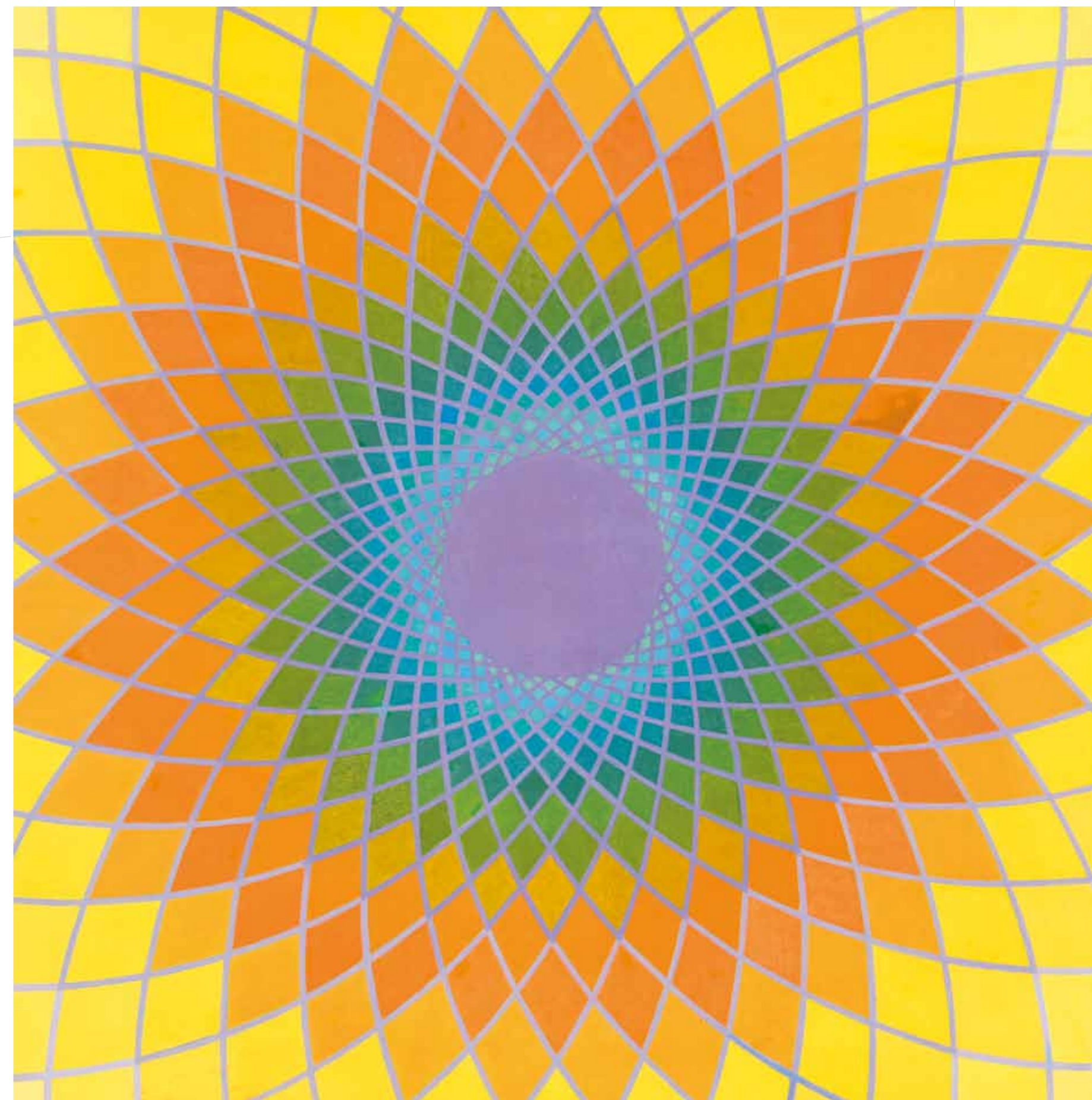
Fajónak – sok társához hasonlóan – akkor nyílt ki a világ igazán, miután kikerült a Főiskoláról. Amíg odajárt, igen szelektíven értelmezték a magyar művészettörténetet, és a Nyolcokról, az aktivistákról vagy az avantgárdról hallani sem lehetett. A főiskolán kívül, egyéni, és meglehetősen speciális módszerekkel jutottak ismeretekhez az ifjú művészek és próbáltak felzárkózni az egyetemes művészetekhez, legalább a tudás szintjén. Fajó ilyen kerülő utakon ismerkedett meg Hincz Gyulával, akitől a grafikus mesterséget sajátította el, továbbá Kassákkal, akitől pedig a formáról tanult meg mindent. Így a hatvanas évek közepén, korai periódusában készült műveinek formanyelve még meglehetősen stíluspluralizmusról árulkodtak: a belső fejlődés hatására a tárgyfestészettől, a dadaista-kubista jellegű

kollázsokon át fokozatosan jutott el az új geometria festészetéig. Az első absztrakt képeit – köztük *Napraforgó-kompozíciókat* – 1966-ban kezdte el festeni. A geometrikus absztrakció költőisége, a szín és a forma asszociatív karaktere ekkortól válik egyeduralgkodóvá a hosszú életművében.

A most aukcióra kerülő *Napraforgó-változat* még erősen az op-art jellegzetességeit viseli magán. Hiányzik belőle a jellegzetes kvázitranszparencia, amely révén Fajó az egymáson átmetsződő geometriai formáknak térbeliségét hangsúlyozza, de a kompozíciót kitöltő napraforgó-forma kontúrjai már e korai műben átveszik a képkeret szerepét, általa pedig a mű részévé teszik a környező világot. A jelzés szerint Fajó negyven évvel később, 2006-ban festette le a *Napraforgó* hátoldalát, immáron tipikus „fajós” stílusban, elhagyva minden sallangot és kötöttséget. Itt már, rá jellemzően, a tükörsima színek (az érzelem) és a formák (az értelem) egyszerű, és mégis bonyolultabb alapforma-variálása érdekli, melyben hangsúlyos szerepet kapnak a formatalálkozások: az élénk színű konkáv sokszögek „kiharapnak” egy-egy területet a másiktól, ezáltal a képfelület intenzitása megváltozik.

A festmény hátoldala

1. ld. Petőcz András: Fajó János képeiről. In: Új Írás, 1990. 30. évf., 12. sz. 59., vagy Fábrián Lajos: Fajó János. In: Mozgás '70- '90 (Pécsi Galéria), Magyar kiállítási, művészeti katalógusok a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményéből, 1990., o. n.